

Paulus ele laulau ila pagid Galesia

1 ¹Gau Paulus, eaba ato aea ton Iesus Kristus ga Deo Tamada. Eaba eta tanoeai isula gau mao, ga eaba eta idol gau ngan kadonga naurata toa ne mao. Be Iesus Kristus ga Deo Tamada toa ipei ei mulian ngan ele matenga, gisirua tisula gau.

²Gaingada oaeoag abode laulau toa ne ga ila pagimi iaoa keleda ton Kristus toa amamado ngan gid tuanga ngan tibur kapei Galesia.

³Kemi ngan Deo Tamada ga Maron Iesus Kristus, gisirua led kadonga lolo marum aea ga lolo tarui aea idio pagimi. ⁴^aIesus Kristus inasi Deo Tamada ele kimnga ta ilongean ei ga imate ngan gita leda kadonga sasat, ngansa iuanga ibada gita mulian ngan kadonga sasat ga kimnga papaeamao tanoeai aea toa ienono labone. ⁵Toa bedane ta tasoa Deo ieda somisomi ga ilalala ga ila. Eine tautaunga.

Ato kemi keleda mon ienono

⁶Gau nakakrik tau ngan gimi, ngansa manmanae tau atnan Deo toa ibaba gimi ngan Kristus ele kadonga lolo marum aea, ta ala anasi ato kemi ede pade. ⁷^bBe ato kemi toa ede pade ne, eine ato kemi tautaunga mao. Be panua edengada tipalaurerean ato kemi ton Kristus ta tipabuobuo gimi. ⁸^cBe oangga gai, mao angelo eta buburiai aea ipaola ato kemi ga ila pagimi, be iuot lalaede mambe ato kemi toa mugaeai gai apaola pagimi oa mao, kemi ngan eaba toa oa ila ngan dinga imperno. ⁹Mambe akeo ngan ga ila, ta labone nakeo pade, oangga sai ipaola ato kemi pagimi, be iuot lalaede mambe gimi abada pagai toa mugaeai oa mao, kemi ngan eaba toa oa ila ngan dinga imperno!

¹⁰^dBe gimi akeo mado? Posanga toa labone nakado, eine ngan kadonga gid eababa ga lolod kemi ngan gau, mao ngan kadonga Deo ga ilolo kemi ngan gau? Aoangga nakado ngan parumrumnga gid panua? Eine mao.

^a 1.4 Gal 2.20 ^b 1.7 PA 15.1,24 ^c 1.8 1Ko 16.22 ^d 1.10 1Te 2.4

Alongo. Oangga naparumrum gid panua, eine ga naot paeaeanga ton Kristus mao.

Paulus ininipu ngan ei iuot eaba ato aea

¹¹^eOaeoaeag, nakeo pagimi toa bedaoa ngansa nakim aotai kemi bedane: Ato kemi toa mugaeai napaola ga ila pagimi ne, eine eaba eta tanoelai ikado ga iuot mao. ¹²Gau nabada ga inam pan eaba eta mao, ga eaba eta ipaoatai gau ngan mao pade. Be Iesus Kristus kekelen ipaola ato kemi toa ne pagau.

¹³^fNgansa gimi alongo ngan leg kadonga mugaeai. Gau nanasi kadonga raring aea ga paoatainga togid luda. Be napaieiei gid iaoo kelede ton Kristus ga napapaeabu ngan gid. ¹⁴^gBe ngan kadonga raring aea ga paoatainga toa oa, gau naeasal oaeoaeag busa luda ad toa amai rai lalaede. Be lolong matua tau ngan gid nasinga togid tibutibug. ¹⁵^hBe Deo isio gau motean toa tngapapai oa. Ei ilolo marum ngan gau ta ibaba gau ga naot ele eaba. Be ngan ado toa Deo ikim, ¹⁶ⁱei ipasolan Inat pagau, ngansa iuangga gau nala napaola ele ato kemi ga ila pagid alu padengada. Be ngan ado toaiua, nala pan eaba eta ngan panasinga gau mao. ¹⁷Be gid panua toa tiuot Iesus ele panua ato ad mugaeai ngan gau ga timamado Ierusalem, gau nala pagid mao pade. Be nala manmanae ngan tibur kapei Arebia, ga kus ta naluagau mulian ngan tuanga Damaskus.

¹⁸ⁱBe muriai ngan rai tol, nala Ierusalem ngan geranga Petrus^j ta namado pan irangrang ngan ado sangaul igegea lima. ¹⁹Be nagera Iesus ele panua ato ad padengada mao. Nagera Jems kekelen, toa Maron itar kakau. ²⁰Ngan Deo imata, posanga toa nabode ga ila pagimi ne, eine pakakanga mao. ²¹^kMuriai nala ngan tibur kapei Siria ga Silisia. ²²Be gid iaoo kelede ton Kristus toa timamado ngan tibur kapei Iudea, tigera matag teta mao. ²³Tilongo ag ninipunga kekelen bedane, “Eaba toa mugaeai ipaieiei gita, labone ipaola ato kemi toa mugaeai iuangga ipaeabu ngan.” ²⁴Tilongo posanga toa bedaoa ngan gau ta tisoa Deo ieda.

Gid panua ato ad padengada lolod kelede pan Paulus

2 ¹Be muriai ngan rai sangaul igegea pange, nala Ierusalem pade toman ngan Barnabas be nabada Taitus pade. ²Gau nala ngansa nanasi posanga toa Deo ipasolan pagau, ta aoag inasi pagid ngan ato kemi toa napapaola pagid panua toa luda ad mao. Be nala mumulnga pagid panua toa matad mambe gid madidnga ngan iaoo kelede ton

^e 1.11 Mt 16.17, 1Ko 15.1-5 ^f 1.13 PA 8.3 ^g 1.14 PA 22.3 ^h 1.15 Ais 49.1, Gal 2.7

ⁱ 1.18 PA 9.26-27 ^j 1.18 Ngan posanga Grik tibode *Petrus* ieda nene mao, be ieda ede pade *Sipas*. Tikado lalaede bedane ngan 2.9, 11, ga 14. ^k 1.21 PA 9.30 ^l 2.1 PA 15.2

Kristus, ta aoag inasi pagid kekelegid. Nakado bedaoa ngansa namataud. Ngan kado ta naurata toa naladlado ngan aea kadonga mugaeai ga inam, eine ga iduaea. ³Be panua edengada tigera Taitus idio toman ngan gai, ta tiparpar ngan aea palunga^m, ngansa ei eaba Grik aea. Be tipalu ei mao, ngansa eaba eta ngan gid panua ato ad toa oa isusuran ei ngan kadonga toa bedaoa mao. ⁴Be posanga ngan palunga iuot kapei, ngansa panua edengada tipakaka ngan lolod matua ngan Iesus, be tiuen ga tidudunga ngan lemari rourounga. Tikado bedaoa ngansa tiuangga titalelean gai ta tiutai, gai anasnasi apu ton Moses, mao mao. Ngansa gid tikim apu manta ikaukau gita ta taman paeaeanga. Be tautaunga ngan leda lupnga toman ngan Iesus Kristus, ei ipola gita ta tamado gadio ngan apu pade mao. ⁵Be gai alongean gid ta tidada gai teta ngan led posanga mao. Gai amadid matua ngansa aoangga posanga tautaunga ngan ato kemi manta idio pagimi.

⁶Tautaunga, gid panua ato ad toa oa edad kapeipei. Be ngan gau matag, oangga eaba ieda kapei, mao oangga ieda mao, eine danga eta mao. Deo imata ila ngan eaba eta ieda mao, be igera gita toa ngada ne lalaede mon. Be gid panua ato ad toa oa tilongo leg ato kemi, ta tidol idil eta pade ga idae ngan mao. ⁷Be gid tigera mambe Deo ibada naurata pagau ngan paolanga ele ato kemi ga ila pagid alu padengada toa tipalu gid mao, lalaede mambe ibada naurata pan Petrus ngan paolanga ele ato kemi ga ila pagid panua Iuda ad toa tibada palunga. ⁸Ngansa Deo toa ipamatua Petrus ngan kadonga naurata ato aea pagid panua Iuda ad toa tibada palunga, eine ipamatua gau pade toa bedaoa ngan kadonga naurata ato aea pagid alu padengada toa tibada palunga mao. ⁹Jems ga Petrus ga Ioanes matad mambe madidnga ngan iaosa keleda ton Kristus. Be panua toa tol ne tigera mambe Deo ele kadonga lolo marum aea ienono pagau ngan kadonga naurata toa ne, ta tikisi gairua Barnabas bagemai ga lolod keleda ngan gai ala pagid alu padengada toa Iuda ad mao, be gid ga tila pagid panua Iuda ad. ¹⁰Be tirenren pagai ngan posanga keleda ga bedane: Manta matamai nanan ngan luanga gid tal mon panua lululunga ad. Be naurata toa lolog ikim ne tota bedaoa.

Paulus idaba Petrus

¹¹Be ngan ado toaiua Petrus inam pagai ngan tuanga Antiok, gau nadaba ei imatai, ngansa ele kadonga itutui mao. ¹²Ngansa ngan ado

^m 2.3 Deo ibada apu palunga aea ila pan Abraam mugaeai. Gera posanga ngan OM 17.10-14. Be apu toa oa, eine ngan gid Iuda kekelegid tinasnasi. Deo ikeo ga gid alu padengada tidio gadio ngan apu toa oa mao. Be ngan ado toaiua, Kristien edengada Iuda ad tiparpar ngan gid Kristien toa ngada oa manta tinasnasi apu palunga aea pade.

ⁿ 2.4 Gal 1.7, 5.1,13 ^o 2.7 PA 22.21 ^p 2.10 PA 11.29-30 ^q 2.12 PA 11.3

toaiua Jems iuaeoae edengada Ierusalem ad tinam tiuot maitne, Petrus ianean toman ngan gid alu padengada.⁷ Be Jems iuaeoae tinam tiuot, ta Petrus ila aluai ngan gid alu padengada ta ilup toman ngan gid pade mao. Ikado bedaoa ngansa imataud gid panua toa tiparpar ngan palunga, ta ilolo ruangada. ¹³Be gid panua padengada Iuda ad ngan iaoa keledede ton Kristus tinasi ei ngan ele kadonga pakakanga. Toa bedaoa ta led kadonga pakakanga idada Barnabas pade.

¹⁴Be gau nagera mambe led kadonga inasi ato kemi aea posanga tautaunga mao, ta ngan panua busa matad nakeo pan Petrus bedane, “Eao eaba Iuda am, be lem kadonga eine mambe gid panua Iuda ad mao, be eine mambe kadonga togid alu padengada. Tota eao kamado susuran gid alu padengada ngan nasinga kadonga togid Iuda? Eine kemi mao.”

Eaba ilolo matua ngan Iesus, ei iuot tutui Deo imatai

¹⁵Tautaunga, gai panua Iuda amai, ngansa gid Iuda tipopo gai. Gai aot ngan alu padengada toa gid Iuda tiuatoato panua kadonga sasat ad oa mao. ¹⁶Be gita taoatai mambe eaba eta irangrang ngan iuot tutui Deo imatai ngan nasinga apu mao. Gita taot tutui Deo imatai oangga loloda matua ngan Iesus Kristus. Ta gai Iuda pade lolomai matua ngan Iesus Kristus, ngansa gai pade akim Deo iuato gai panua tututui ngan lemai kadonga lolo matua aea ngan Kristus. Be taot panua tututui ngan nasinga apu mao. Ngansa eaba eta irangrang ngan ikado ga Deo iuato ei eaba tutui ngan nasinga apu mao.

¹⁷Be oangga gai Iuda anasi Kristus ngan otnga tutui Deo imatai ta atnan edap ngan apu aea nasinga, ga kus ta lemai idil paeamao ngan tnannga apu iuot masaeai, eine madongan? Kado gimi aoangga Kristus idada gai ngan kadonga sat. Eine mao. ¹⁸Ngansa oangga nanasi Iesus ta natnan apu ga idio, ga kus ta napei mulian kadonga ngan nasinga apu, eine kadonga toa ne ipasolan mambe gau nanasi tutui apu mao. ¹⁹Ngansa mugaeai natoba nasinga apu, be narangrang mao, ta eine mambe namate. Be Deo ikim namate toa bedaoa, ta labone narangrang ngan namado kemi ga nanasi ele kimnga. ²⁰Eine mambe namate ngan abei tabala toman ngan Kristus, ga nadae mulian pade. Ta labone namamado ngan gau urag mao, be Kristus imamado lologei. Ta kadonga toa ngada ne nakakado tanoeai, eine nakado ngansa lolog matua ngan Deo Inat toa ikim gau ga ilongean ei ga imate ngan badanga gau mulian. ²¹Be tinig ngan natado Deo ele kadonga lolo marum aea toa ne ga iduaea mao.

^r 2.12 Ngan gid Iuda matad, oangga Petrus ianean toman ngan gid alu padengada, eine kemi mao, ngansa tiuangga gid alu padengada eine panua kadonga sasat ad. Be ngan apu pau ton Iesus, Kristien ngan alu toa ngada ne kemikemi, ga apu eta ipakala gid Iuda ngan eaneannga toman gid mao. ^s 2.16 PA 15.10-11, Ro 3.20-28, Gal 3.11 ^t 2.20 Gal 1.4

Ngansa oangga apu ton Moses irangrang ngan ikado gita ga taot tutui Deo imatai, eine Kristus imate ngan ipu eta mao.

Edap ngan apu aea nasinga eine mambe edap lolo matua aea mao

3 ¹O gimi panua mangamanga Galesia ami! Sai ipabuobuo gimi? Gai apasolan Iesus Kristus pagimi na. Ta eine mambe agera ele matenga ngan abei tabala matamiai. ²Gau nakim naoatai ngan danga kelede pagimi ga bedane: Gimi abada Itautau Tutui ngan edap isaoa? Abada ngan nasinga apu, mao abada ngan longonga ato kemi ga lolomi matua ngan? ³Matamata alalala ngan Itautau Tutui iura, be labone aoangga apasala lalalanga ngan gimi urami? Gimi amangamanga toa bedaoa na? ⁴Be gid danga kulupulupu toa panua tikado ngan gimi mugaeai, eine abada gid ieieinga toa ne sapaean? Gau naeadi mambe gimi abada ieieinga toa ne sapaean mao. ⁵Be ikamado ga Deo ibada Itautau Tutui pagimi ga ikakado gid uisinga rabu ngan gimi? Eine ngansa gimi anasnasi apu, mao ngansa alongo ele posanga ga lolomi matua ngan?

⁶“Eine lalaede mambe Abraam mugaeai. Deo ele laulau ikeo ngan ei bedane, “Ei ilolo matua ngan Deo, ta ngan ipu toaine Deo irau posanga ngan ei ta iuato ei eaba tutui.” ⁷Tota gimi manta aoatai kemi bedane: Panua lolod matua ngan ato kemi, gid kekelegid tiuot Abraam ele gergeu tautaunga. ⁸”Be mugaeai tau, Deo iuatai mambe gid alu padengada ga lolod matua ngan ele ato kemi, ta ngan edap toa oa ei ga iuato gid panua tututui. Toa bedaoa ta ipaola ato kemi pan Abraam motean, mambe ele laulau ikeo ngan ga bedane, “Kadonga kemi toa nakado ngan eao, eine ga iparangrang gid alu toa ngada ne tanoeai.” ⁹Tota sapadua lolod matua ngan ei, Deo ikado kemi ngan gid, lalaede mambe ikado ngan Abraam, eaba toa ilolo matua ngan ei mugaeai.

¹⁰”Ngansa oangga sai iadi apu ngan otnga tutui Deo imatai, eine Deo ga ipanas ei. Ngansa Deo ele laulau ikeo ga bedane, “Oangga sai inasnasi tutui apu aea posanga idil toa ngada ne mao, Deo ga ipanas ei.” ¹¹”Be Deo ele laulau aea posanga ede pade bedane, “Gid panua tututui ga timado kemi ngan led kadonga lolo matua aea.” Posanga toa ne ipasolan gita masaeai ga bedane: Eaba eta irangrang ngan ikado ga Deo iuato ei eaba tutui ngan nasinga apu mao. ¹²”Be edap ngan apu aea nasinga, eine lalaede mambe edap lolo matua aea mao. Deo ele laulau aea posanga ede pade bedane, “Eaba sai inasnasi gid apu toa ne, ei ga ibada madonga kemi.” ¹³”Be gita ada gigi kapei Deo imatai, ngansa tanasi apu somisomi mao, ta Deo iuangga ipanas gita. Be Kristus imate ngan abei tabala ngan badanga ada panasnga, ta ipatutui ada gigi kapei toa oa. Eine lalaede

” 3.6 OM 15.6 √ 3.8 OM 12.3, 18.18, 22.18, Ro 4.3,16 ∞ 3.10 Lo 27.26 × 3.11 Hab 2.4, Gal 2.16 √ 3.12 Wkp 18.5 ∗ 3.13 Lo 21.23, Ro 8.3

mambe Deo ele laulau aea posanga ga bedane, “Eaba sai tipakantutu ei ngan abei, eine Deo ipanas ei.”¹⁴ Iesus ikado toa bedaoa ngansa ikim kadonga kemi toa mugaeai ikado ngan Abraam, eine ga ikado ngan gid alu padengada. Kadonga kemi toa oa ila pagid alu padengada ngan Iesus Kristus ele naurata. Tota oangga loloda matua ngan ei, eine ga ibada Itautau Tutui pagita mambe iposa tautaunga ngan mugaeai.

Apu ton Moses irangrang ngan isamum Deo ele posanga tautaunga mao

¹⁵Oaeoæg, gau naninipu ngan gita eababa leda kadonga ga bedane: Oangga panua rua tirau led posanga tautaunga rabu ngan gisirua, eine lolod kelede ngan soa posanga toa tirau oa, ta tibode ga idae ngan laulau. Tota irangrang ngan eaba eta pade isamum posanga toa oa mao, ga igalbatan posanga eta ga idae ngan mao pade.¹⁶ “Eine lalaede mambe posanga tautaunga toa Deo irau toman ngan Abraam. Deo ikado ele posanga tautaunga pan Abraam ga ele gergeu. Be ele laulau ikeo ngan gid ele gergeu mao. Oangga bedaoa, iposa ngan panua busa, be eine mao. Ele laulau ikeo ga posanga tautaunga toa oa ila pan eaba kelede ta ikeo ga, “Ila pan lem gergeu.”^b Gergeu toa oa eine Kristus.¹⁷ ^cLeg posanga ipu ga bedane: Mugaeai Deo irau ele posanga toman ngan Abraam. Be rai buno pange sangaul tol (430) ga kus ta Moses ele apu iuot. Apu toa ne iuot muriai tau ta irangrang ngan isamum posanga toa Deo irau toman ngan Abraam oa mao, ga itado ga iduaea mao pade.¹⁸ ^dNgansa oangga tanasi apu ngan badanga danga kemikemi toa Deo isio ngan iman leda, eine tabada ngan ele posanga tautaunga mao, be tabada ngan urada. Be eine mao. Deo ilolo marum ngan Abraam ta iposa tautaunga pan ngan gid danga kemikemi toa ne.

¹⁹“Tota ikamado ga apu ienono? Deo idol apu ngansa iuangga ipasolan gita mambe leda kadonga sasat eine kemi ngan imata mao. Ta apu ienono bedaoa ga irangrang ngan gergeu toa mugaeai iposa tautaunga ngan ga iuot. Deo ibada apu toa ne ga ila pan Moses ngan gid anggelo baged, ta Moses ipaola ga ila pagid tibutibuda. Moses iman bebed ga imadid rabu ngan Deo ga tibutibuda.²⁰ Be oangga eaba eta iman eaba ede pade ibebe, ei ga ikado posanga rabu ngan ei ga panua iaoa ede pade. Be Deo kekelen ikado ele posanga tautaunga ga ila pan Abraam. Eaba eta iman ibebe mao.

^a 3.16 OM 13.15, 17.8, 24.7 ^b 3.16 Posanga idil toa ne *gergeu* idodo posanga ede ngan Grik ga lbru toa ipu ede pade mambe *ipuapua* mao *ibud*. Tautaunga iposa ngan ele gergeu, be posanga idil toa kelede ne irangrang ngan ikeo ngan gergeu kelede, mao gergeu busa, mao itubub busa pade. Ngan ipu toaine, oangga tagera posanga toa ne ngan Otnge Mugaeai, aea pulnga imata lalaede mao. ^c 3.17 IM 12.40 ^d 3.18 Ro 4.14
^e 3.19 PA 7.38, Ro 5.20

Apu eine mambe ada madidnga ital gita ga tala pan Kristus

²¹fBe kado gimi aoangga apu iparau ngan Deo ele posanga tautaunga. Eine mao. Ngansa oangga apu irangrang ngan ikado ga tamado kemi somisomi, eine tanasi apu toa oa ngan otnga tutui Deo imatai. Be eine mao. ²²Deo ele laulau ikeo ga kadonga sat iul panua toa ngada ne tanoeai ngan puo. Be ngan kadonga toa ne, Deo uangga ikado edap ngan luanga gita. Tota oangga sapedua lolod matua ngan Iesus Kristus, eine tibada danga kemikemi toa iposa tautaunga ngan.

²³gBe mugaeai ngan Deo ele edap lolo matua aea iuot masaeai, gita tamamado gadudunga ngan apu ele puo. Puo toa oa ipakala gita ga irangrang ngan ado toaiua Deo ele edap lolo matua aea iuot masaeai. ²⁴hTota apu iuot mambe ada madidnga ital gita ga tala pan Kristus. Toa bedaoa ta oangga loloda matua ngan ei, Deo iuato gita panua tututui. ²⁵Ta labone edap lolo matua aea iuot masaeai, tota apu iman ada madidnga pade mao.

Loloda matua ngan Kristus ta taot Deo ele gergeu

²⁶iNakeo bedaoa ngansa gimi toa ngada ne lolomi matua ngan Iesus Kristus, tota aot Deo ele gergeu. ²⁷jNgansa gimi sapedua abada paliliunga ngan Kristus, eine apit Kristus mambe eaba ipit aea malo. ²⁸kTota ngan iaoa kelede ton Kristus, taoato eaba eta Iuda aea mao, ga Grik aea mao pade, be taoato eaba eta paeaeanga mao, ga eaba madonga kemi aea mao pade, ga arangaranga mao, ga taine mao pade, ngansa ngan lemi lupnga toman ngan Iesus Kristus, gimi toa ngada ne aot kelede. ²⁹lTa oangga gimi Kristus ele panua, eine gimi Abraam ele gergeu pade. Ta gimi ga abada gid danga kemikemi toa Deo iposa tautaunga pan Abraam ngan.

Gita paeaeanga taot Deo ele gergeu ngan Kristus ele naurata

4 ¹Leg oanenga itna ede ga bedane: Oangga eaba ele gergeu ede imamado, muriai gergeu toa ne ga ibada danga sisid toa ngada oa ton itama. Tautaunga, danga sisid toa ngada oa ton itama ga iman ei ele, be oangga ei kakauede maitne, danga eta idae ibageai mao. Ei lalaede mambe gid paeaeanga ton itama. ²Ei imamado gadio ngan itama ele madidnga ga panua naurata ad bagedeai ga irangrang ngan rai toa itama isio oa iuot. ³mEine lalaede mambe gita pade. Mugaeai gita mambe gergeu, ta taman paeaeanga ngan apu imata ede ga ede tanoeai aea. ⁴nBe ngan rai toa Deo isio oa iuot, ei isula Inat ga inam. Taine ede ipopo ei, ta gergeu toa ne pade imamado gadio ngan Moses ele apu. ⁵Inama ngan

^f 3.21 Ro 8.2-4 ^g 3.23 Gal 4.3 ^h 3.24 Ro 10.4 ⁱ 3.26 Ins 1.12 ^j 3.27 Ro 6.3

^k 3.28 Ro 10.12 ^l 3.29 Ro 4.13 ^m 4.3 Kol 2.20 ⁿ 4.4-5 Ins 1.14, Ro 1.3

luanga gita panua toa tabokoboko paeaeanga gadio ngan apu, ta ipatutui ada gigi kapei Deo imatai, ngansa iuanga ibada gita ga taot ele gergeu tautaunga. ⁶°Gimi aot Deo ele gergeu na, tota isula Itautau Tutui ton Inat ga idio lolodai, ta Itautau Tutui toa ne ikado gita ga tababa ga ila pan Tamada bedane, “Ale apa!” ⁷Tota gimi aman paeaeanga pade mao. Gimi Deo ele gergeu. Ta ngan ipu toaine, Deo ga ibada gid danga kemikemi toa iposa tautaunga ngan ga ila pagimi.

Paulus ilolo ede ga ede ngan gid Galesia

⁸Be mugaeai gimi aoatai ngan Deo maitne ta aman paeaeanga ngan gid danga tautaunga mao mambe deo pakakanga. ⁹Be labone gimi aoatai ngan Deo na (mao kemi ngan nakeo ga Deo iuatai ngan gimi), tota ikamado ga aoangga aluagimi mulian ngan nasinga gid apu imata ede ga ede tanoelai aea toa iranrang ngan ilua gita mao? Gimi aoangga aman paeaeanga sapaean ngan gid apu toa oa pade na? ¹⁰Ikamado ga aoangga anasnasi gid Iuda led apu ngan ado kapeipei raring aea, ga taiko papau, ga gid taun ga rai pade? ¹¹Gau namataud. Ngan kado ta naurata toa nakado ngan gimi, eine iduaea sapaean.

¹²Oaeoæg, nabeta matua gimi ga bedane: Nakim gimi aot mambe gau. Ngansa gau natnan apu ta naot mambe gimi. Mugaeai ga inam, lemi idil eta paeamao ngan gau mao. ¹³Be gimi aoatai, matamata napaola ato kemi ga ila pagimi ngansa dibala ede ikado gau. ¹⁴Tautaunga, tinig aea dibala toa oa ikado kulupu ngan gimi, be gimi apul murimi ngan gau mao, ga atolatola ngan gau mao pade. Be gimi abada gau lalaede mambe gau anggelo ede ton Deo, mao mambe gau Iesus Kristus. ¹⁵Lemi tingelgel toa mugaeai aea na sida? Nakeo tautaunga, ngan ado toaiua, nagera mambe oangga arangrang, gimi ga apasu matami kadlo ga abada ga inam pagau. ¹⁶Ta labone madongan? Napaola posanga tautaunga ga ila pagimi, ta ngan kadonga toa ne naman ami isat?

¹⁷Gid panua toa tiparpar ngan apu oa, timarum tau ngan dadanga gimi ngan led posanga, be eine kemi ngan gimi mao. Eine tiuanga tikado ga gitaingada takemi ngan gita pade mao, ta gimi amarum ngan nasinga gid. ¹⁸Eine kemi oangga amamarum ngan kadonga kemi ede. Ta gimi anasnasi kadonga kemi bedaoa somisomi, oangga namamado pagimi, ga oangga namamado aluai ngan gimi. ¹⁹Leg gergeu, lolog ede ga ede ngan gimi. Nanaman lolog ede ga ede toa ne mambe ieieinga iuot ngan taine iuanga ipopo gergeu. Lolog ikakado toa bedane ga iranrang ngan gimi aot lalaede mambe Kristus. ²⁰Be lolog ikim tau ngan geranga gimi. Oangga bedaoa ta napalele leg posanga pagimi ga ila meles. Ngansa lolog buligaliga ngan gimi.

° 4.6-7 Ro 8.15-17 P 4.10 Ro 14.5, Kol 2.16

Oanenga itna ngan Agar ga Sara

²¹Gimi sapadua toa akeo ga adio gadio ngan apu, manta akeo pagau, aoatai ngan soa danga apu iposa ngan pade? ²²Ngansa Deo ele laulau ikeo ga Abraam inat rua. Ede, taine paeaeanga Agar ipopo, be ede pade, iadaoa Sara toa taine madonga kemi aea ipopo. ²³Taine paeaeanga ele gergeu aea poponga iuot lalaede mambe gid panua toa ngada ne tanoeai. Be gergeu ton taine madonga kemi aea, ei aea poponga iuot ngan Deo ele posanga tautaunga.

²⁴Taine toa rua ne ad ninipunga iman oanenga itna pade. Ngansa taine toa rua ne mambe posanga rua toa Deo irau ngan ele panua. Posanga toa Deo irau ngan gid Israel ngan lusi Sainai,^s eine mambe taine paeaeanga toa Agar. Ele gergeu pade timan paeaeanga. ²⁵Agar idodo lusi Sainai. Lusi toa oa ienono ngan tibur kapei Arebia. Ga pade, taine toa oa idodo tuanga Ierusalem toa labone ienono. Ngansa gid Ierusalem, labone tiuot mambe paeaeanga sapaean ngan nasinga apu ton Moses. ²⁶Be tuanga Ierusalem ede pade ienono gadae buburiai. Eine idodo taine madonga kemi aea toa Sara. Ei iman tnada. ²⁷Ngansa Deo ele laulau aea posanga bedane,

“Eao taine lasi,
manta tinim igelgel.

Be eao taine toa naman ieieinga ngan poponga gergeu mao,
manta ngangar ga bau.

Ngansa taine toa ipopo eta mao, ei ele gergeu dabad iuot busa
ga iasal gergeu ton taine toa imamado toman ngan iadaoa.”

²⁸Oaeoag, gimi mambe Sara inat Aisak. Ngan Deo ele posanga tautaunga ta aot ele gergeu. ²⁹Be ngan ado toaiua, gergeu ede pade toa aea poponga iuot mambe panua toa ngada ne tanoeai, ei ipaieiei gergeu toa aea poponga iuot ngan Itautau Tutui iura. Eine mambe labone pade. ³⁰Be Deo ele laulau ikeo mado? Aea posanga ga bedane, “Suk taine paeaeanga toa ne toman ngan ele gergeu! Ngansa danga sisid aea potanga iranrang ngan ila pan gergeu ton taine paeaeanga oa mao. Eine ga ila pan gergeu ton taine madonga kemi aea kekelen.” ³¹Tota oaeoag, gita taman gergeu ton taine paeaeanga Agar mao. Gita taman gergeu ton Sara, taine madonga kemi aea.

^q 4.22 OM 16.15, 21.2 ^r 4.23 Ro 9.7-9 ^s 4.24 Lusi Sainai, mugaai Deo ibada pat rua apu aea ga ila pan Moses ngan. ^t 4.26 Ibr 12.22, PM 21.2,10 ^u 4.27 Ais 54.1
^v 4.28 OM 15.4-5, Ro 9.7 ^w 4.29-30 OM 21.9-10, Ins 8.35

Iesus itin ngan taboko paeaeanga ngan apu pade mao

5 ¹Kristus ipola gita, ngansa itin ngan taboko paeaeanga ngan apu pade mao. Tota gimi manta amadid matua, ngan kado ta panua tipaeaea gimi pade ngan apu aea nasinga.

²Ega, gau Paulus nakeo pagimi bedane: Oangga abada palunga ngan otnga tutui Deo imatai, eine Kristus ele naurata iranrang ngan ilua gimi mao. ³Naposa matua pade bedane: Oangga sai ibada palunga, manta inasi apu aea posanga toa ngada oa. ⁴Gimi sapa dua atoba nasinga apu ngan otnga tutui Deo imatai, eine atnan Kristus na. Gimi apul murimi ngan Deo ele kadonga lolo marum aea. ⁵Be ngan leda kadonga lolo matua aea, Itautau Tutui ilua gita ta taoatai kemi mambe Deo ga iuato gita panua tututui ta tagaga matada ngan sanganga ei. ⁶^xNgansa ngan leda lupnga toman ngan Iesus Kristus, oangga tipalu gita, mao oangga tipalu gita mao, eine danga eta mao. Be danga kapei eine loloda matua ngan ei, ta kadonga toa ne ikado gita ga takim panua padengada.

⁷Mugaeai gimi aladlado kemi, be sai ipaket matami ga ipakala gimi ngan nasinga posanga tautaunga? ⁸Posanga toa idada gimi ne, inam pan Deo mao. Deo ei eaba toa ibaba gimi ga aot ele panua. ⁹^yMatami nanan. Yis kautede sapa ikado ga plaoa dodol isum ga idae kapei. Eine lalaede mambe gimi pade. Posanga pakakanga idil kautede ipabuobuo gimi toa ngada ne. ¹⁰^zBe Maron ipamatua lolog ta naeadi mambe gimi ga lolomi kelede ngan posanga toa ne, ta gimi ga anasi posanga eta pade mao. Be oangga eaba sai ipabuobuo gimi, eine Deo ga ipanas ei. ¹¹Oaeoag, gau napapaola posanga ngan palunga pade mao. Be oangga nakakado maitne, eine eaba eta Iuda aea ga ipaieiei gau mao. Oangga bedaoa, posanga ngan Iesus ele matenga ngan abei tabala iranrang ngan ipamasasi gid Iuda lolod mao pade. Be eine mao. Gid Iuda tinid ngan longonga posanga toa oa mao, ta tipaieiei gau. ¹²Be gid panua toa tipabuobuo gimi, gau naoangga kemi ngan tiket tinid ga tipaeabu ngan gid mulian!

¹³^aOaeoag, Deo ibaba gimi ngansa uangga ipola gimi ta adio gadio ngan apu pade mao. Be kado gimi akeo lolomia bedane, “Iesus ipola gita, ta labone takado saoa kadonga tanoeai aea mambe takim.” Iranrang ngan akeo bedaoa mao. Be manta akim panua padengada ta alualua gid mambe gimi led paeaeanga. ¹⁴^bNgansa apu aea posanga toa ngada oa ilup ngan posanga idil kelede ga bedane, “Manta kim lem eaba ede pade mambe kim go mulian.” ¹⁵Be oangga adabadaba sat ga apaparau pol ngan gimi, ageragera gimi, ngan kado ta apaeabu ngan gimi mulian.

^x 5.6 1Ko 7.19, Gal 6.15 ^y 5.9 1Ko 5.6 ^z 5.10 2Ko 11.15, Gal 1.7 ^a 5.13 1Pe 2.16

^b 5.14 Wkp 19.18, Ro 13.9

Itautau Tutui iparau ngan kimnga papaeamao tinida aea

¹⁶Be gau nakeo ga gimi manta alalala ngan Itautau Tutui iura, ta gimi ga anasi kimnga papaeamao tinida aea ma. ¹⁷^cNgansa kimnga tinida aea iuangga ipakala Itautau Tutui ele kimnga, be Itautau Tutui iuangga ipakala kimnga tinida aea. Gisirua tipaparau, ta irangrang ngan anasi lemi kimnga mulian ma. ¹⁸Be oangga Itautau Tutui imugamuga ngan gimi, eine amado gadio ngan apu ma.

¹⁹^dBe gita toa ngada ne taotai ngan kadonga papaeamao tinida aea. Eine ga bedane: kadonga arala, ga kadonga ngan lolomi aea muk, ga kadonga mambe kaua, ²⁰ga raring ngan gid deo pakakanga, ga kadonga borou, ga ariapolpol, ga aoa parau, ga mata galgal, ga lolo bake, ga soanga edami mulian, ga amapmapoga alele, ga aoami isokangai, ²¹ga lolomi paeamao, ga ununnga sat, ga kadonga mangamanga togid panua ununnga ad, ga gid kadonga padengada toa bedaoa. Napabib lemi mambe nakado mugaeai, oangga sapatua tikakado toa bedaoa, eine irangrang ngan tibada madonga Deo ibageai ma.

²²Be Itautau Tutui ipapot gid kadonga kemikemi ga bedane: kimnga panua padengada, ga tingelgel, ga lolo tarui, ga lolomi bake manmanae ma, ga mamaron, ga kadonga kemikemi, ga matami tutui ngan nasinga lemi posanga, ²³ga kadonga lolo kemi aea, ga pakalanga gimi mulian ngan kadonga sat. Be apu eta ipakala gita ngan gid kadonga toa bedaoa ma. ²⁴^eBe gid panua sapatua ton Iesus Kristus, eine tipatoto led kimnga papaeamao ga ngalenga papaeamao tinida aea ga idae ngan abei tabala ga kus. ²⁵Ta oangga tamamado Itautau Tutui ibageai, manta talalala ngan Itautau Tutui ele edap. ²⁶^fBe irangrang ngan taparim ngan gita ma, ga tapamasasi eaba eta pade ilolo ma, ga loloda paeamao pol ngan gita ma pade.

Manta takado kemi ngan panua toa ngada ne

6 ¹^gOaeoag, oangga gimi agera eaba eta ngan gimi itap ngan kadonga sat, nakim sai ngan gimi toa ilolo iuatai ngan Itautau Tutui na manta ibada eaba toa oa ga iluai mulian ngan edap tutui. Be manta lolomi marum ta apatutui ei. Be geragera go, ngan kado ta kadonga sat idada go pade. ²^hGimi manta alualua ngan gimi ngan ami kadonga kulupulupu. Ngan kadonga toa bedane, eine ga aparangrang apu ton Kristus. ³Ngansa oangga sai iadi mambe ieda kapei, be tautaunga ieda ma, eine ipakaka ei mulian. ⁴Eaba kelede kelede manta imata inasi ele naurata mulian ta igera, eine kemi, ma paeamao. Toa bedaoa ta itin igelgel ngan ei mulian, be itonton

^c 5.17 Ro 7.15-23 ^d 5.19-21 1Ko 6.9-10 ^e 5.24 Ro 6.6, Kol 3.5 ^f 5.26 Plp 2.3

^g 6.1 Mt 18.15 ^h 6.2 Ro 15.1

ele naurata toman ngan panua padengada led mao. ⁵iNgansa eaba kelede kelede manta imariala ngan ele naurata mulian.

⁶jBe oangga sai ibada paoatainga ngan Deo ele posanga, ei manta ilualua ele eaba paoatainga aea ngan danga kemikemi.

⁷kAlongean eaba eta ipabuobuo gimi mao. Ngansa gimi arangrang ngan akado aleburo pan Deo mao ga mao tau. Ngansa saoa danga eaba iarum dadangai, eine muriai ga ibada annga lalaede mambe danga toa iarum oa. ⁸Ngansa eaba sai inasi kimnga tinida aea ta iarum danga paeamao iloleai, eine muriai aea annga ga iuot, ta ei ga imukuru ngan ele kimnga paeamao tinida aea. Be eaba sai inasi Itautau Tutui ele kimnga ta iarum danga kemi iloleai, eine muriai eaba toa oa ga ibada madonga kemi somisomi aea pan Itautau Tutui. ⁹Be irangrang ngan tamanggolenga ngan kadonga kemikemi mao. Ngansa ngan ado toa annga aea badanga, eine ga tabada annga kemi oangga tatap ngan leda naurata mao. ¹⁰Tota ngan ado isaoa tarangrang ngan takado kemi panua padengada, manta takado. Be kadonga toa ne, manta takado kapei tau ngan gid iaoa kelede ton Kristus toa lolod matua ngan ei.

Paulus iparim ngan Iesus aea abei tabala

¹¹Posanga idil toa ne nabode ngan gau bageg, be agera leg bodenga kapepei toa bedane.

¹²Panua sapadua tiparpar ngan palunga gimi, tikado bedaoa ngansa tiuangga tipasolan gid mambe panua kemikemi ngan panua padengada matad. Be led ipu kelede ga bedane: Timataud, ngan kado ta tinasi ato kemi ngan Kristus aea abei tabala, ta panua padengada tipaieiei gid. ¹³Be gid panua palunga ad toa oa, gid pade tinasnasi apu kemi mao. Be tikim tipalu gimi, ngansa tiuangga tiparim ngan ami palunga. ¹⁴Be irangrang ngan gau naparim ngan danga eta mao. Naparim ngan ada Maron Iesus Kristus aea abei tabala kekelen. Ngan ele naurata ngan abei tabala, eine mambe kimnga papaeamao tanoelai aea imate lologeai, ga gau pade namate ngan abei tabala ta irangrang ngan nanasi kimnga tanoelai aea pade mao. ¹⁵^lNgansa oangga tipalu gita, mao tipalu gita mao, eine danga eta mao. Be Deo ikado gita ga taot panua papau, ta danga toa kelede ne eine danga kapei. ¹⁶Be Deo ele kadonga lolo tarui aea ga lolo isat aea idio pagid sapadua tinasnasi posanga toa ne. Gid panua toa ne timan Deo ele panua tautaunga Israel ad.

¹⁷^mLeg posanga kelede pade ga bedane: Tinig ngan eaba eta ikado ga lolog ede ga ede pade mao. Ngansa tinig aea gil ienono, ta iman kilala ngan tipaieiei gau ngan nasinga Iesus.

¹⁸Oaeoæg, kemi ngan ada Maron Iesus Kristus ele kadonga lolo marum aea idio pagimi. Eine tautaunga.

ⁱ 6.5 Ro 14.12 ^j 6.6 1Ko 9.11,14 ^k 6.7-8 Ro 8.13 ^l 6.15 Gal 5.6, 2Ko 5.17 ^m 6.17 2Ko 4.10